

Fra redaksjonen

Barnekonvensjonen har nettopp feiret 25 år og julehandelen er i full gang. På NRKs nettsider leser vi at barn i den indiske byen Bhopal fortsatt – 30 år etter giftskandalen – blir født med alvorlige fødselsskader. Selv om barnekonvensjonen markeres som en internasjonal suksesshistorie, grunnprinsipper som flere og flere land tar på alvor, så fører blodige kriger og naturkatastrofer, fattigdom og epidemier, barnas generelle framtidsutsikter ut i dyster uvisshet. På våre breddegrader, i de nordiske landene, er de fleste barns hverdagsliv tryggere og fremtiden mere forutsigbar, men også her opplever de unge at nye krav og forventninger fra jevnaldrende og fra voksne skaper spenninger. Her er spørsmålet å klare å velge det en skal velge, mens det i andre deler av verden ofte kan være vanskelig å få øye på valgmuligheter i det hele tatt. Andrea Sjøvoll, leder av Redd Barnas ungdomsorganisasjon i Norge, sier i *Morgenbladet* (7.-13. februar 2014) at ungdom opplever et krav om: «...å fremstå som vellykket og lykkelig [...] Gjennom kvadratiske instagram bilder og rosenrøde facebookbilder blir ens eget liv konstant sammenliknet med andres. Likes og kommentarer blir en dom over hvor bra man gjør det.»

Mange unge underlegges en form for «perfeksjonstyranni» der idealene ofte er urealistiske og direkte skadelige for den enkelte. Ifølge ungdomsforskerne Tormod Øia og Viggo Vestel (artikkel i *Ungdomsforskning* 14(1) 2014) er de unge mindre «revolusjonære» og tettere knyttet til foreldrene sine i dag enn de forrige ungdomsgenerasjonene var. Uansett så er de fortsatt nødt til å stille seg spørsmålet: Hva står jeg for?

Hvor går mine grenser? Sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen har f.eks. i boken *Storeulvsyndromet* (2008) forsøkt å beskrive hvorfor det gode aldri blir godt nok i overflodssamfunnet, og hvorfor det er så viktig å ha noe å kjempe for i livet: Hva skal storeulv finne på den dagen han fanger og spiser alle de tre små grisene? Utenfor Aarhus i Danmark, langt fra «overfloden», vokser en dansk-palestinsk gutt opp i en kriminalitetsbelastet bydel. Han har et mål og en visjon. Han vil være dikter. Han skriver om en vanskelig oppvekst og kritiserer sine foreldre for ikke å ha gjort mere for å integrere Yahya Hassan og hans søsken i det danske samfunnet. «Os, der faldt på uddannelser, os, der blev kriminelle, og os, der blev bumser, vi blev ikke svigtet af systemet, men af vore forældre» (Hassan 2013). Hassan hører ikke hjemme noen steder, sier Willy Aagre (2014), og dikterens liv viser oss hvor kompleks integrasjonsprosessen er – med individuelle, subkulturelle og samfunnsmessige dimensjoner. Yahya Hassans kamp dreier seg jo i grunnen også om barnerettigheter. Retten til å bli hørt. Retten til å påvirke.

Vi nærmer oss slutten på Prøysen-året i Norge. Også i dette nummeret av *Barn* har vi gleden av å presentere et essay som fokuserer på den folkekjære forfatteren som kan sies å oppleve en slags renesanse. Denne gang er det Dag Larsen som reflekterer over «den varme» ironien i Prøysens mangfoldige forfatterskap. Ironien er ikke forbeholdt voksne lesere, poengterer Larsen, som mener at barn helt ned i fireårsalderen kan forstå og bruke ironi. Prøysen brukte humor og både sokratisk og retorisk

ironi i de fleste av sine fortellinger og sanger, sier Larsen som beundrer Prøysens stemme og kaller ham for en tonefallsdikter.

I tillegg til essayet av Dag Larsen presenteres i dette nummeret av *Barn* 4 artikler. Vi har de siste årene hørt mye om gutters særlige utfordringer og verdier i forhold til f.eks. skole og sosiale fellesskaper. Det er derfor en meget viktig og relevant artikkel som Stian Overå har skrevet med bakgrunn i sin ph.d.-avhandling fra 2013. Overå ser på kjønnspraksiser i den norske barneskolen og spør om en ny gutterolle er på vei. Med empiri fra en skole i Oslo forsøker han å få en bedre forståelse for kjønnet adferd blant guttene. Konklusjonen er at omsorg og intimitet har en viktig posisjon i guttenes hverdagskultur.

Dag Øystein Nome, fra Universitetet i Agder, bidrar i dette nummeret med en artikkel som han har kaldt *Men er det egentlig lek?* I teksten presenteres en interessant teoretisk diskusjon av den autonome lekens plass i den institusjonaliserte barndommen. Premissen er de voksende samfunnsmessige forventningene om læringsutbytte i barnehagen. Det leken i et målstyrt læringsperspektiv vil være avhengig av, sier Nome, er det som leken i et dannelsesperspektiv hele tiden unndrar seg.

Barbara Maria Sageidet har vært i Queensland, Australia, og latt seg inspirere

av hvordan det jobbes med læring knyttet til «bærekraftig utvikling». Ved hjelp av observasjoner, samtaler og kvalitativ kartlegging, finner hun det hun kaller en «tverrfaglig inquiry-basert læringskultur» som får barn til å fokusere på natur, fellesskap og bærekraftig utvikling.

Ungdomsforskningen er godt representert i dette nummeret av *Barn*, og Layal Kasselias Wiltgren fra Linköpings Universitet bidrar med en artikkel om etniske kategoriseringer blant ungdom fra en bydel i utkanten av Stockholm. Artikkelen, som baserer seg på Wiltgrens helt nye ph.d.-avhandling (2014), ser på hvordan ungdommer uttrykker etnisitet, nationalitet og flerspråklighet i hverdagslivets sosiale interaksjon. Begrepet «Import» som brukes for å kategorisere nye ungdommer – som nylig er kommet til landet – diskuteres og analyseres i forhold til f.eks. begrepet «innvandrer».

Vi i redaksjonen håper at leserne, midt i de hektiske juleforberedelsene, tar seg tid til å lese det nyeste nummeret av *Barn*.

Vi ønsker god lesning – og god jul og godt nyttår.

Trondheim, 1. desember 2014
Firouz Gaini, redaktør

Litteratur

- Aagre, W. 2014. *Ungdomskunnskap – hverdagslivets kulturelle former* (2. utg.). Oslo: Fagbokforlaget.
Eriksen, T. H. 2008. *Storeulvsyndromet. Jakten på lykken i overflodssamfunnet*. Oslo: Aschehoug.
Hassan, Y. 2013. *Digte*. København: Gyldendal.